

PRACOVNÍ PRÁVO

ČASOPIS PRO VÝKLAD PRACOVNÍCH A SOCIÁLNĚ
POJIŠŤOVACÍCH ZÁKONŮ.

14811

DRAM:

Nároky zaměstnanců nemocenských pojišťoven v nemoci.

Podle služebního a disciplinárního řádu pro zaměstnance nemocenských pojišťoven, který byl vydán podle ustanovení § 67a, odst. 1., písm. f) zák. č. 221/1924, ve znění zák. č. 184/1928 a nabyl účinnosti dnem 11. června 1931, měl definitivní zaměstnanec nárok na veškeré služební požitky, a to po dobu jednoho roku.

Nároky smluvních (nedefinitivních) zaměstnanců byly odstupňovány podle délky služební doby: minimální nárok na služební požitky po dobu šesti týdnů rozšiřoval se po tříleté služební době na výplatu služebních požitků po šest měsíců a po šestileté službě na dobu jednoho roku.

Pro obě skupiny zaměstnanců (definitivní a smluvní) bylo společné ustanovení odst. 2. § 20 sl. a disc. řádu, že se služební požitky po šesti týdnech nemoci zmenšovaly o nemocenskou, jež příslušelo z titulu pojištění pro případ nemoci. Tedy konformně s ustanovením odst. 2. § 8 zákona č. 20/1910 ř. z.

Skutečné provádění srážek nemocenského ze služebních požitků musilo však míti oporu ve skutečnosti, že nemocenská pojišťovna neměla ve svých stanovách ustanovení podle § 9c zákona č. 33/1888 ř. z. Bylo-li stanovami určeno, že se zaměstnancům pojišťovny a pojištěncům vůbec po dobu jejich nároku na vyplacení plného platu neposkytuje nemocenské a že se pro tyto pojištěnce stanoví přiměřené nižší příspěvky, nebyla nemocenská pojišťovna oprávněna prováděti po uplynutí prvních šesti týdnů nemoci srážky se služebních požitků, resp. mohla tak činiti pouze v rozsahu podle stanov.

Služebním řádem nebyla řešena otázka, jak má býti počítána doba (6 měsíců, 1 rok), po kterou zaměstnanci pojišťovny příslušel nárok

na služební požitky, když tato doba nebyla na jednu vyčerpána nemocí, nýbrž byla přerušována aktivní službou. V praxi se ukázalo, že je nemožno, ba neodůvodněno řešiti tyto případy podle § 6a zák. č. 33/1888 ř. z. Na základě všeobecných ustanovení kolektivní smlouvy a služebního řádu pro zaměstnance zemědělských nemocenských pojišťoven, že na úpravu služebních poměrů vůbec nebo jen po dobu nemoci je použití předpisů platných pro státní zaměstnance, vypomáhala si praxe ustanovením § 44 služební pragmatiky pro státní zaměstnance a činná služba nepřerušovala běh jednoho resp. šestiměsíční doby, nečinila-li aspoň polovinu doby, po kterou zaměstnanec byl bezprostředně před tím nemocen a neschopen práce.

Na základě ustanovení § 67a, odst. 1., písm. d) zákona o pojištění zaměstnanců ve znění vyhlášky č. 189/1934 (druhá novela) vydala Ústř. soc. pojišťovna nový služební a disciplinární řád, který nabyl účinnosti dne 10. VII. 1934.

Do odst. 2. § 20 novely služebního řádu bylo beze změny převzato dřívější ustanovení o délce doby, po kterou zaměstnanci přísluší nárok na služební požitky (viz odst. 1. a 2.). Přesně podle odst. 1. a 2. § 19 zákona č. 154/1934 (o soukr. zaměstnancích) byly také upraveny nároky na plat v nemoci, a to maximálně na dobu 13 týdnů. Zařazením těchto dvou předpisů vedle sebe byl sledován účel dáti nemocenským pojišťovnám možnost aplikace do praxe přejetých a dosud autenticky nepotvrzených výkladů o dosahu nové zákonné úpravy odst. 2. § 8 zák. č. 20/1910 ř. z. Výhoda, která přísluší zaměstnancům nemocenských pojišťoven, byla zkrácena aspoň po-

tud, pokud k tomu byla opora ve výkladu A. Hartmanna k § 19 zák. č. 154/1934.

Podle § 20 služ. a disc. řádu měl zaměstnanec nemocenské pojišťovny v nemoci nárok na služební požitky do 6 měsíců — po aspoň 3leté službě a po služební době aspoň 6leté — po dobu jednoho roku. Minimální nárok podle této úpravy je tedy vyšší než maximální nárok (4 měsíce) podle § 19 zák. č. 154/1934. Minimální nárok podle § 19 zákona č. 154/1934 přísluší tomu zaměstnanci, který ve službě nem. pojišťovny ztrávil méně než 3 roky.

Podle zvláštního ustanovení § 20 sl. a disc. řádu má tedy zaměstnanec nárok na plné služební požitky po dobu, kterou určil § 19 zák. č. 154/1934, ovšem zmenšené o polovinu nemocenského.

Po uplynutí této doby přísluší pak zaměstnanci, který ztrávil ve službách nemocenské pojišťovny aspoň 3 roky, nárok na plné služební požitky ještě po 13 týdnů. Definitivnímu zaměstnanci je vyplácející požitky ještě po 39 týdnů. Zrovna tak i smluvnímu zaměstnanci, který před onemocněním byl ve službách aspoň 6 let. Od služebních požitků se však odčítají celé částky, jichž nemocný požívá z titulu pojištění proti nemoci.

Hodláme věnovati několik poznámek tomu ustanovení § 20 služ. a disc. řádu, podle něhož je nemocenská pojišťovna oprávněna sraziti nemocnému zaměstnanci polovinu nemocenského.

Tento předpis sl. a disc. řádu byl formulován v době (r. 1934), kdy veřejnosti byl odevzdán pouze komentář A. Hartmanna, který prostě konstatuje, že zákon č. 154/1934 nepřevzal ustanovení odst. 2. § 8 zák. č. 20/1910 ř. z., jímž bylo výslovně zapovězeno započtení nemocenského do peněžitých požitků, že celý právě uvedený zákon byl zrušen a že podle § 54 zák. č. 154/1934 je věci tímto zákonem zvláště neupravené řešiti podle generelních norem § 1156a o. z. o. resp. podle souhlasného předpisu § 9 zák. č. 244/1922. Platy, které zaměstnanec dostává po dobu onemocnění z titulu veřejnoprávního pojištění, lze započísti do peněžitých platů takovou částí, která odpovídá poměru skutečného příspěvku zaměstnavatelova k celému pojistnému.

A. Hartmann se však nevypořádal s tím, že § 1156a o. z. o. je zařaden do oddílu obč. zákoníku, který jedná jedině o povinnostech zaměstnavatelových vůči zaměstnanci přijatému do domácnosti službodárcovy. Povinnost poskytnouti tomuto zaměstnanci výživu, lékařskou pomoc a léky je ustanovena pouze podpůrně (§ 1156) a odpadá potud, pokud se zaměstnanci dostane stejných plnění na základě veřejnoprávního pojištění (§ 1156a).

Byl by logický ten závěr, že nepřisluší oprávnění započítavati do platu poměrnou část peněžitých dávek nemocenského pojištění tam, kde není povinnosti poskytovatí naturální dávky podle § 1156a o. z. o.

Zvláštní zmínky zasluhuje přesvědčivý výklad, jež k § 19 zák. č. 154/1934 podává prof. dr. K. Hermann-Otavský (z r. 1935 — str. 274). Nikoli snad proto, že uvedený předpis zákona vyložil ve prospěch zaměstnanců, nýbrž pro přesnou a jasnou mluvu důvodů. Zákon přiznává totiž zaměstnanci plat, na který by jinak nebylo nároku. Nedovolil-li zákon, aby si zaměstnavatel s tohoto platu něco srazil, nelze v tom spatřovati odkaz, že tato mezera má býti vyplněna podpůrnou normou (§ 1156 o. z. o., § 9 zák. č. 244/1922). Užití podpůrných norem je vyloučeno už proto, že úprava této materie tvoří v zákoně č. 154/1934 uzavřený celek, v němž všechny otázky jsou přímo nebo nepřímo vyřešeny.

Odborná komise nepojala do svého elaborátu žádného ustanovení o dávkách veřejnoprávního pojištění a takto projevila úmysl odmítnouti řešení, navrhované v některých starších osnovách ministerstva spravedlnosti, podle něhož bylo přípustno započtení aspoň určité části zaměstnavatelových příspěvků. Byl-li takto odmítnut náběh k částečnému zhoršení dřívějšího ustanovení odst. 2. § 8 zák. č. 20/1910 ř. z., nelze přece v tom spatřovati úmysl zákonodárcův odstraniti vůbec intenci dosavadního zákona.

Výklad k § 20 sl. a disc. řádu (dr. Falada-Vymětal) byl opřen vydatnou měrou o příslušnou část díla A. Hartmanna, jehož úvahy k § 19 zák. č. 154/1934 byly také formulovány jako zvláštní předpis.

Ani novela služ. a disc. řádu neustanovuje pozitivně, jak má býti počítána doba (6 měsíců, 1 rok), po kterou nemocnému zaměstnanci mají býti podle § 20 vypláceny služební požitky (viz. odst. 5.). Proti event. zneužívání tím způsobem, že by přerušováním nemoci kratšími obdobími aktivní služby byl také přerušen běh 6měsíční resp. jednorocní lhůty, byl vydán zvláštní předpis (§ 28b, odst. 1., písm. b), podle něhož může býti i definitivní zaměstnanec nemocenské pojišťovny propuštěn, byl-li v posledních dvou kalendářních letech pro nemoc nepřítomen v úřadě aspoň 14 měsíců. Všechny dny nemoci za poslední dva roky se počítají beze zřetele k tomu, jak dlouho trvalo přerušování nemoci aktivní službou.

Tento předpis skrývá v sobě také zpětnou účinnost a mohlo ho býti použito i pro případy nemoci v kalendářních letech 1933 a 1934.